

IZVJEŠTAJ ŽIRIJA

NAZIV KONKURSA:

Međunarodni konkurs za koncept i sadržaj postavke izložbe u nacionalnom paviljonu Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka

RASPISIVAČ KONKURSA

Ministarstvo ekonomskog razvoja

Rimski trg 46

81000 Podgorica

www.gov.me/mek

VRSTA I OBLIK KONKURSA:

Međunarodni konkurs za koncept i sadržaj postavke izložbe u nacionalnom paviljonu Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka je međunarodni, opšti, jednostepeni i anonimni.

JEZIK NA KOJEM SE RASPISUJE I SPROVODI KONKURS:

Raspisivač raspisuje i sprovodi konkurs na crnogorskom i engleskom jeziku.

PREDMET KONKURSA:

Predmet ovog konkursa je izrada koncepta i sadržaja postavke izložbe u Nacionalnom paviljonu Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo Osaka 2025.

Konkursni rad treba da sadrži instalaciono, oblikovano i grafički integrisano rješenje koje će na jedinstven i zanimljiv način predstaviti Crnu Goru, a u skladu sa temom Expo 2025 Osaka „Dizajniranje budućeg društva za naše živote“ i odabranom podtemom „Povezivanje života“.

Konkursni rad mora biti usklađen sa ciljevima učestvovanja Crne Gore na Svjetskoj izložbi, programskim osnovama i drugim značajnim dokumentima koji su sastavni dio konkursnog materijala. Konkursni rad mora biti usklađen sa svim ostalim uslovima navedenim u konkursnoj dokumentaciji.

CILJ KONKURSA:

Cilj raspisivanja ovog konkursa jeste da se dođe do najboljeg idejnog rješenja za paviljon Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025. Osaka koje će biti usklađeno sa postavkom, prilagođeno prostoru u kojem će se održati izložba i koje će idejnim rješenjem ispuniti sledeće zahtjeve:

- Na jedinstven i inovativan način uskladiti koncept izložbe sa krovnom temom Expo 2025 Osaka „Dizajniranje društva budućnosti za naše živote“ i podtemom „Povezivanje života“;
- Dati rješenje koje će na autentičan način predstaviti Crnu Goru sa posebnim fokusom na vrijednosti suživota i različitosti, tradiciju, kulturne specifičnosti, te potencijale za održivu budućnost;
- Dati održivo tehničko – tehnološko i ekonomski racionalno rješenje u skladu sa zadatim prostorom.

KONKURSNI ROK:

Rok za predaju radova bio je do 23:59h (CET - srednjeevropska vremenska zona) četvrtak, 27. jun 2024. godine.

ČLANOVI ŽIRIJA I IZVJESTIOCI:

Članovi žirija:

1. **dr Sonja Radović Jelovac**, dipl.inž.arh, predsjednica Žirija;
2. **Princ Nikola Petrović Njegoš**, arhitekta i Generalni komesar paviljona Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka, član;
3. **mr Novica Mitrović**, dipl.inž.arh, predsjednik Strukovne komore arhitekata IKCG, član;
4. **prof.dr Svetlana Perović** dipl.inž.arh, dekanica Arhitektonskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, članica;
5. **Vanredni prof. Aljoša Dekleva**, dipl.inž.arh, M. Arch (Dist) AA, član;
6. **dr Vladislav Šćepanović**, direktor Muzeja savremene umjetnosti Crne Gore, član;
7. **mr Ivona Savićević**, generalna direktorica Direktorata za međunarodnu saradnju, evropske integracije i implementaciju EU fondova u Ministarstvu ekonomskog razvoja, članica.

Izvjestioci:

1. Maja Delić, članica izvršnog odbora Strukovne komore arhitekata IKCG,
2. Ljubiša Pavićević, Ministarstvo ekonomskog razvoja.

TOK RADA ŽIRIJA:

Otvaranje konkursnih radova izvršeno je 02. jula 2024. godine.

Konstatovano je da je u predviđenom roku, tj. do 23:59h (lokalno vrijeme u Crnoj Gori) u četvrtak, 27. juna 2024. godine pristiglo 14 konkursnih radova, dok su sa dvije e-mail adrese pristigli mailovi

čiji sadržaj bio odbijen od strane servera. Nakon konzultacija sa IT sektorom i nadležnim Ministarstvom javne uprave i saglasnosti članova žirija, na ove dvije e-mail adrese upućen zahtjev za dostavu konkursnih radova u originalnom sadržaju, uz napomenu da će biti izvršena provjera da li su dostavljeni pdf fajlovi kreirani u rokovima definisanim konkursom, na mail Raspisivača dostavljen je rad sa jedne od adresa. Do kraja žiriranja Raspisivaču nije dostavljen materijal sa druge e-mail adrese kojoj je upućen zahtjev za ponovno dostavljanje konkursnog rada.

Izjestioći su preuzeli foldere sa naznakom „podaci o autoru“ na čuvanje, u koje žiri nema uvid do utvrđivanja konačne rang liste učesnika i potpisivanja odluke o raspodjeli nagrada.

Održane su tri sjednice Žirija i to 23. jula, 24. jula i 26. jula 2024. godine.

A/ Prva sjednica Žirija

Na prvoj sjednici, održanoj 23. jula, izvršen je pregled i evaluacija svih 15 konkursnih radova koji su pristigli u predviđenom roku.

Žiri je konstatovao da postoje određene nejasnoće kod većine radova u dijelu prezentacije primjene ekološkog aspekta, ostvarenih neto površina i okvirna procjena investicije.

Žiri je izvršio uvid u sadržaj blagovremeno pristiglih radova, i izdvojio 9 radova koji posjeduju kvalitete za dalju evaluaciju, i to radove pod šiframa:

57740, 73925, 61490, 53427, 58402, 13549, 85374, 32168, 31275.

Prilikom evaluacije prethodno izdvojenih 9 radova koja su se kandidovali za drugi krug evaluacije, žiri je konstatovao da radovi pod šiframa:

73925, 61490, 53427, 58402, 31275.

posjeduju kvalitete za treći krug evaluacije.

B/ Druga sjednica Žirija

Na drugoj sjednici, održanoj 24. jula izvršeno je detaljno pregledanje i razmatranje 5 radova koji su prethodno selektovani.

Izvršen je pregled radova prema kriterijumima definisanim raspisom konkursa, odnosno detaljno su sagledani:

1. Prostorni kriterijumi/ Karakter rješenja u nacionalnom paviljonu i kontekstu zajedničkog paviljona, ostvarena usklađenost sa opštim potrebama i ambijentalnim vrijednostima

2. Programski kriterijumi/ Distribucija sadržaja i funkcionalnost, postignuti ciljevi u skladu sa konkursnim zadatkom
3. Estetski kriterijumi Arhitektonski izraz i ostvareni vizuelni efekat
4. Ekonomski kriterijumi Programska i tržišna održivost
5. Tehničko – tehnološki kriterijumi Izvodljivost i racionalnost predloženog rješenja

te na osnovu kriterijuma propisanih Raspisom konkursa, jednoglasno utvrdili konačnu rang listu nagrađenih radova, koja slijedi u nastavku:

Redni broj	Nagrada	Šifra	Iznos nagrade	Bodovi
1.	Prva nagrada	73925	10.000,00€	86
2.	Druga nagrada	61490	6.000,00€	74
3.	Treća nagrada	53427	4.000,00€	71

C/ Treća sjednica Žirija

Na trećoj sjednici održanoj 26. jula, pripremljen je izvještaj Žirija sa komentarima za sva tri nagrađena rada kao i komentari Žirija za korekcije prvonagrađenog rada.

Nakon toga pristupilo se otvaranju foldera sa podacima o autorima.

IZVJEŠTAJ ŽIRIJA O KONKURNIM RADOVIMA

1. RAD POD ŠIFROM „73925“ (prva nagrada)

“Celebrating Togetherness”(SLAVEĆI ZAJEDNIŠTVO)

U skladu sa većinom glasova članova žirija, ovaj konkursni rad je dao najbolji odgovor na temu Svjetske izložbe Expo 2025 Osaka „Dizajniranje društva budućnosti za naše živote“, odnosno na podtemu „Povezivanje života“, uz lični pečat doživljaja i predstavljanja Crne Gore.

Autori polaze od teze da Crna Gora ima važnu priliku da na EXPO 2025 u Osaki “ispriča svoju priču ili čak kreira novu sa svojom geografijom, kulturom, prošlošću i budućnošću”. Definisanjem teme crnogorskog paviljona “Slaveći zajedništvo”, autori dodatno akcentuju konkursom definisanu podtemu, angažujući fenomen zajedništva kao srž autorskog koncepta. Tematska postavka “Slavljenje zajedništva” reflektuje se kroz ambijentalne vrijednosti nacionalnog paviljona, koje integrišu “mногоstrukosti” i “raznolikosti” crnogorskog konteksta, ali i bez težnje ka “jednoobraznosti”. Tematsko polazište autora je vrlo vješto ugrađeno u ostvarenu prostornu postavku i atmosferu paviljona.

Paviljon teži interpretaciji jedinstva Crne Gore, kroz preklapanje dva fenomena “geografije kao temelja civilizacije” i “ljudskih uslova na toj geografiji”.

Vidljivo je maksimalno uzdržavanje od projektantskih intervencija koje bi upućivale na značajno fizičko dijeljenje paviljona. Autori su na smislen način tretirali prostor kao integralnu dvodjelnu

paviljonsku cjelinu. U prvoj zoni težnja je da se na “najčistiji i najjednostavniji” način izraze tema i sadržaj. Polazišna intervencija predstavlja model doline Zete proizveden od tkanih printova i niti koji inovativnim pristupom akcentuje topografiju Crne Gore i na efektan način uspostavlja dizajn narativ. U glavnoj zoni paviljona se crnogorska “geografija tumači tektonski” kroz četiri različite teksture i stvara atmosfera sa ciljem da se istovremeno “prenese osjećaj izvan vizuelne i slušne komunikacije”. Korišćenje lokalnih materijala i tehnika dodatno osnažuje autentičnost i kontekstualnost dizajna. Glavni element ulazne fasade, kameni zid, “rastvara” se i integriše u tlo i potom “nestaje” u “teksturi pejzaža”. “Reflektujuće površine vizuelno proširuju prostor i služe kao izložbena površina koja mijenja vidljivost tako što se digitalno transformiše u ekran”. Upotreba reflektujućih površina, može imati višestruku ulogu, ne samo u svojstvu eksperimentisanja objektima koji emituju odraz, osim vizuelne, umjetničke, uključuje i duhovnu, psihološku komponentu, suočavanje sa prošlošću, duhovnu vertikalnu, vizije budućnosti sl., pri čemu se omogućava posjetiocu da kreira sopstvenu sliku stvarnosti, suživota fiktivnog i/ili stvarnog, svakodnevnog, uobičajenog, ali i drugačijeg, inovativnijeg, kojem svaki, pa i crnogorski, kulturni kontekst teži.

Prema ocjeni žirija kvalitet rješenja se prepoznaje kroz funkcionalno i prostorno jedinstvo paviljona, vizuelne i estetske vrijednosti, te kompleksnost ispoljenu kroz jednostavnost i neopterećenost koja “slavi suživot i potencijale koje suživot pruža”. Autori ostavljaju mogućnost posjetiocu da doživi “osjećanje, stanje ili način življenja “crnogorskog konteksta.

Žiri je konstatovao ispunjenost kriterijuma ekonomske i tehnološke održivosti, racionalnosti i izvodljivosti rješenja.

Izabrani projekat izložbenog paviljona Crne Gore za Expo 2025 u Japanu ima potencijal da značajno doprinese predstavljanju Crne Gore na svjetskoj sceni. Paviljon uspijeva da na inovativan i umjetnički način prenese suštinu crnogorskog konteksta, što može imati značajan uticaj na globalnu percepciju i turističku privlačnost zemlje tokom ove svjetske izložbe.

RAD POD ŠIFROM "73925" – ukupno 86 bodova			
KRITERIJUMI		BODOVI	OSTVARENI BODOVI
1.	Prostorni kriterijumi Karakter rješenja u nacionalnom paviljonu i kontekstu zajedničkog paviljona, ostvarena usklađenost sa opštim potrebama i ambijentalnim vrijednostima	0 - 30 bodova	28
2.	Programski kriterijumi Distribucija sadržaja i funkcionalnost, postignuti ciljevi u skladu sa konkursnim zadatkom	0 - 35 bodova	30
3.	Estetski kriterijumi Arhitektonsko-urbanistička forma i ostvareni vizuelni efekat unutar i van predmetnog područja	0 - 20 bodova	17
4.	Ekonomski kriterijum Programska i tržišna održivost	0 - 5 bodova	1
5.	Kriterijumi održivosti Zadovoljenje kriterijuma održivog urbanog razvoja	0 - 10 bodova	10

Preporuke Žirija za prvonagrađeno rješenje:

1. Razmotriti upotrebu video prezentacija na djelovima bočnih zidova u vidu LED ekrana integrisanih u reflektujuće površine. Istovremeno, preispitati prikaz sadržaja na transparentnom plafonu u svrhu prezentacije video sadržaja visokog kvaliteta;
2. Zakrivljeni dio prikazan u dijagramima za sjedenje dimenzionirati i oblikovati sa ergonomičkom funkcijom koja omogućava komfor u dva do tri reda sjedenja;
3. Preispitati materijalizaciju i preciznije definisati održavanje zatravljenog dijela.

Stručni članovi žirija su konstatovali da je prvonagrađeni konkursni rad potrebno korigovati prema preporukama u roku od 10 dana od dana objavljivanja rezultata konkursa i dostaviti korigovano idejno rješenje u pdf-u i dwg formatu na e-mail expokonkurs2025@mek.gov.me. Autori prvonagrađenog konkursnog rada su dužni da korekcije izvršavaju u komunikaciji sa konkursnim žirijem i stručnim licima ispred Ministarstva ekonomskog razvoja.

2. RAD POD ŠIFROM „61490“ (druga nagrada)

“Connecting Life” (podtema definisana konkursom)

Žiri je ocijenio da je u ovom radu, uspješno ostvaren koncept povezanosti sa prirodom i izolovanosti, istovremeno. Projekat kombinuje dva različita ambijenta: drvenu stazu “okruženu vodom” koja pruža prirodniji osjećaj i ostrvo, prostor koji nudi osjećaj zaštite i omogućava posjetiocima da se mentalno isključe iz svakodnevice.

Fokus koncepta je “guvno”, prepoznatljiviji tradicionalni element crnogorskog nasljeđa, koje autori “prenose” u paviljon u svom izvornom obliku i materijalu.

Guvno kao simbol okupljanja, povezivanja, dijaloga, ali i simbolički, krug kao znak koji interpretira povezivanje života. Istovremeno predloženo guvno, prema autorskom konceptu ima “duboku vezu sa kamenom u japanskoj kulturi”.

Dizajn paviljona pruža harmoniju kroz dijalog “culture-nature”, stvarajući prostor koji poziva na introspekciju i interakciju sa okolinom i ljudima. Ovaj rad je uspio da spoji estetsku privlačnost sa funkcionalnošću.

Koncept i sadržaj paviljona su integralno prikazani, na način da koncept u potpunosti počiva na sadržaju.

Rad ima za cilj da omogući posjetiocima da angažuju sva svoja čula i stvore percepciju zasnovanu na novom iskustvu koje simbolizuje vrijednosti zajedničkog života, „povezivanje života“, raznolikost i interakciju.

U funkcionalnom smislu, podjela na „antre“ kao mjesta okupljanja i „guvno“ kao mjesto događaja je dobro ocijenjena, međutim, ova podjela je rezultirala znatnim smanjenjem korisne površine. Male distance između velikih zidnih površina predviđenih za multimediju dodatno su ograničile funkcionalnost prostora.

Osim toga, tokom trajanja izložbe, planirano je da se pomoću fiksne kamere od 360° direktno prikazuje pet karakterističnih mjesta u Crnoj Gori sa ciljem “osjećaj posjetioca za fizičkom prisutnošću u Crnoj Gori, iako daleko od Japana. Prema ocjeni žirija ovo može biti veliki izazov.

Većina članova Žirija je konstatovala da bi ovakav tip paviljona bio adekvatniji kao jedan segment paviljona većih razmjera, ali da u ovakvom obliku ima određena prostorna i funkcionalna ograničenja.

Žiri je, takođe, konstatovao da je prikaz troškova nerealan, s obzirom na to da rješenje predviđa aktiviranje svih zidova za multimediju. Ovaj aspekt bi zahtijevao dodatnu pažnju i optimizaciju kako bi se osigurala održivost projekta.

Prema ocjeni žirija, ovaj rad je zavrijedio drugu nagradu.

RAD POD ŠIFROM "61490" - ukupno 74 boda			
KRITERIJUMI		BODOVI	OSTVARENI BODOVI
1.	Prostorni kriterijumi Karakter rješenja u nacionalnom paviljonu i kontekstu zajedničkog paviljona, ostvarena usklađenost sa opštim potrebama i ambijentalnim vrijednostima	0 - 30 bodova	24
2.	Programski kriterijumi Distribucija sadržaja i funkcionalnost, postignuti ciljevi u skladu sa konkursnim zadatkom	0 - 35 bodova	28
3.	Estetski kriterijumi Arhitektonsko-urbanistička forma i ostvareni vizuelni efekat unutar i van predmetnog područja	0 - 20 bodova	16
4.	Ekonomski kriterijum Programska i tržišna održivost	0 - 5 bodova	2
5.	Kriterijumi održivosti Zadovoljenje kriterijuma održivog urbanog razvoja	0 - 10 bodova	4

3. RAD POD ŠIFROM „53472“ (treća nagrada)

“SOUNDSCAPE”(zvučni pejzaž)

Žiri je visoko cijenio napor autora ovog rada sa aspekta oblikovanja “interaktivne muzičke instalacije”, koja postaje svojevrsni eksperiment, ali, istovremeno i proizvodi zabrinutost za konačni epilog u postizanju poželjnog iskustva posjetilaca. Specifičnost zvuka koji proizvode gusle i izbor materijala kojim se isti želi ostvariti, autori nijesu dovoljno ispitali u svom radu i ponudili uvjerljivo rješenje.

Primarno angažovanje čula zvuka dominira u autorskom konceptu ovog rješenja, sa tematskim fokusom na “zvučni pejzaž”, pri čemu, u konačnom, zvuk postaje centralni motiv prostorne instalacije i generator paviljonske atmosfere.

Aluminijumske cijevi oblikuju enterijer paviljona u cjelosti, čijim slaganjem se generišu dinamične forme pomoću kojim se interpretiraju “raznoliki crnogorski pejzaži i atmosfere”. Simfonija vizuelnog i zvučnog iskustva, prema autorima, treba da odražava “prirodne ljepote i kulturnu baštinu Crne Gore”. Kretanje posjetilaca prate inteligentni detektori pokreta koji generišu muziku pomoću kontrolisano raspoređenih aluminijumskih elemenata.

Centralni cilj je da se pomoću metalnih cijevi “proizvedu iste note kao u slučaju gusala, tradicionalnog crnogorskog muzičkog instrumenta, poznatom po jedinstvenom zvuku”. Prostorna instalacija integriše različite vizuelne i akustične senzacije i to kroz prošlost, sadašnjost i budućnost, odnosno kroz “odjeke istorije”, “posledice akcija” i “svijetao prizor”. Autori teže da prevedu crnogorsku estetiku u savremenu apstraktnu formu, ali i da se kroz zvuke “simfonije” prepoznaju teškoće, izazovi, kao i otpornost i snaga crnogorskog naroda do optimističkih poruka za svjetliju budućnost.

Prema ocjeni žirija tehnička i tehnološka izvodljivost rješenja predstavljaju izazov u slučaju ovog rješenja. Žiri je imao određene rezerve u odnosu na ograničenja koji ovakav tip paviljona pruža.

Prema ocjeni žirija, ovaj rad je zavrijedio treću nagradu.

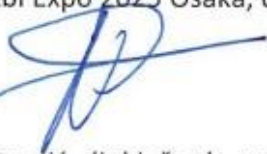
RAD POD ŠIFROM "53472" - ukupno 71 bod			
KRITERIJUMI		BODOVI	OSTVARENI BODOVI
1.	Prostorni kriterijumi Karakter rješenja u nacionalnom paviljonu i kontekstu zajedničkog paviljona, ostvarena usklađenost sa opštim potrebama i ambijentalnim vrijednostima	0 - 30 bodova	20
2.	Programski kriterijumi Distribucija sadržaja i funkcionalnost, postignuti ciljevi u skladu sa konkursnim zadatkom	0 - 35 bodova	28
3.	Estetski kriterijumi Arhitektonsko-urbanistička forma i ostvareni vizuelni efekat unutar i van predmetnog područja	0 - 20 bodova	16
4.	Ekonomski kriterijum Programska i tržišna održivost	0 - 5 bodova	3
5.	Kriterijumi održivosti Zadovoljenje kriterijuma održivog urbanog razvoja	0 - 10 bodova	4

KONKURSNI ŽIRI:

- dr Sonja Radović Jelovac, dipl.inž.arh, predsjednica Žirija;

- Princ Nikola Petrović Njegoš, arhitekta i Generalni komesar paviljona Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka, član;

- mr Novica Mitrović, dipl.inž.arh, predsjednik Strukovne komore arhitekata IKCG, član;

- prof.dr Svetlana Perović dipl.inž.arh, dekanka Arhitektonskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, članica;

- Vanredni prof. Aljoša Dekleva, dipl.inž.arh, M. Arch (Dist) AA, član;

- dr Vladislav Šćepanović, direktor Muzeja savremene umjetnosti Crne Gore, član;

- mr Ivona Savićević, generalna direktorica Direktorata za međunarodnu saradnju, evropske integracije i implementaciju EU fondova u Ministarstvu ekonomskog razvoja, članica.

